

श्रीगौमाता-विजयते.

गोरक्षण-ज्ञानप्रसारक-पुस्तकमाला.

पुष्प १ लें.

गोमातेचा हंबरडा.

प्रकाशक:—गोविंद विनायक बरवे,

गोरक्षण-ज्ञानप्रसारक आणि

मुंबई गोवर्धन संस्थेचे स्वयंसेवक.

मार्सुंगांव—हार्बर.

१ ली:—प्रति २०००

त-मनन व प्रसार करणें.

शकें १८४७, सन १९२५.

REFBK-0002821

REFBK-0002821

हें पुस्तक, मडगांव-गोवा येथें 'हिंदु' छापखान्यांत छापिलें.

श्रीगोमाता विजयते.

गोमांतकांत गोरक्षणज्ञानप्रसाराकरितां जमविलेल्या फंडाचा कार्तिक शु.
१ दा शके १८४५ते आश्विन कृष्ण ३० स्या शके १८४७पर्यंतचा जमाखर्च:-
जमा रु. खर्च रु.

१२३। पावतीपुस्तकावरून जमा.	२२८	गोवर्धन संस्था-
१४३। तिकीटबुकांची जमा.		कचेरी, मुंबई यांजकडे
२ देणगी.		वेळोवेळी पाठविले ते.
१४। देवळें व सावजनिक स्थानीं	११।।। पोस्टेज.	
ठेवलेल्या पेटीतील जमा.	११	प्रवासखर्च.
	६।।	जाहिराती वगैरेंची छपाई.
	१२।।	किरकोळ.

२८४८ एकूण जमा.

२७० एकूण खर्च.

१४८ शिल्लक पेस्तर वर्षाकारणे.

२८४८ एकूण.

शिल्लकेचा तपशील

१४८ सांवडें येथील स्टेशनमास्तर रा. रा. सदाशीव गोपाळ गोगटे यांजकडे अनामत.

प्रमुख दाते:-

श्री. रा. रा. दत्ताराम विष्णु शेट कांदे, मुरगांव रु.	११।
” ” ” धुडाप्पा ईश्वराप्पा गाडवी,	पणजी ” १०
” ” ” शेट शिवराम जीवतराम,	वास्को ” ६।
” ” ” भिकाजी पांडुरंग वालावलकर,	” ” ५
” ” ” भिषग्वर्य रामचंद्र पां. वैद्य,	पणजी ” ५
” ” ” के. टी. पार्था, कंट्राक्टर,	बल्लारी ” ५
” ” ” महदिव लक्ष्मण कांदे,	मुंबई ” ५

आ. न. से.

गो. वि. बरवे

४७। एकूण

प्रकाशकाचे चार शब्द.

१. गोमांतकांतील हिंदूमध्ये गोमातेवावत आपल्या कर्तव्यासंबंधी दिसून येणारा अनास्थारूपी अंधकार अंशतः तरी कमी व्हावा या हेतूने गोरक्षणज्ञानप्रसाराची ही ज्योत लावल्याला आज दोन वर्षे होऊन गेली. स्वपात्रता-तैलाच्या भरपूर पुरवठ्याच्या अभावी व क्वचित् अननुकूल परिस्थितिरूपी वाऱ्याच्या सोसाठ्यामुळे या ज्योतीचा प्रकार जितका पसरावा तितका पसरला नाही. तथापि 'यत्ने कृते यदित सिध्यति कोऽत्र दोषः' या म्हणीकडे लक्ष देऊन, व कदाचित् स्वीकृत कार्यविषयीची आमची निष्ठा कसास लावून पाहण्यासाठीच जनतारूपी जनार्दनाचे हे लटकें औदासिन्य असेल असे मनोदेवतेस वाटत असल्यामुळे निराश न होतां त्याची सेवाच अधिक निष्ठेनें चालविण्याचा निश्चय केला. वरील निश्चय, त्या परमेश्वराच्या चरणीं भक्तिभावानें वाहिलेल्या या प्रथम पुष्परूपानें प्रकट होत आहे.

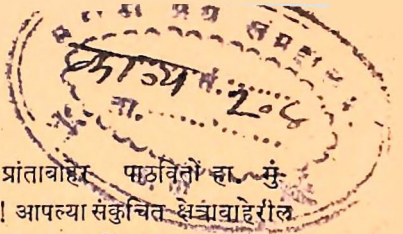
२. यापूर्वी गोमांतकांतील 'हिंदु' 'भारता'दि प्रमुख वर्तमानपत्रांतून लेख देऊन, बुद्धिमान वर्गात या विषयाचा ऊहापोह सुरू व्हावा या हेतूनें त्यांचेकडून लेख मागवून ते प्रसिद्ध करून, स्वतः गांवोगांवी हिंडून समक्ष, त्याचप्रमाणे कीर्तनकार-व्याख्यानकारांकरवी, अशा शक्य त्या मार्गांनी गोरक्षणाचा हा प्रश्न जनतेपुढें ठेवण्याचा प्रयत्न करित आलो आहोत. या कामी मुरगांव, सांवडें वगैरे सुकामी फंडहि जमविण्यांत आला. फंडापैकी तीन चतुर्थांश रक्कम मुरगांकरांकडून आलेली असल्यामुळे त्यांचे येथें विशेष आभार मानले पाहिजेत. आजपर्यंत सुमारे २८० रु. जमले; त्यांचा जमाखर्च दुसरीकडे दाखल केलाच आहे.

३. गोमांतकांतील सुशिक्षित समाजाकडून मात्र या कामी पाहिजे

तशी सहानुभूति मिळाली नाही, हें सांगण्याम विषाद वाटतो. एकट्या 'हिंदु' कारांनी मात्र आमचें काम स्वतःचें समजून त्यास स्वार्थत्यागपूर्वक हातभार लावला; किंवाहना त्यांचे मदतीवाचून आमचा उद्देश आज जनतेसमोर जितका मांडला गेला आहे तितका मांडतां आला असता कीं नाहीं याची शंकाच आहे. असो. विद्रुज्जनांपैकीं सुमारे १५० लोकांना लेख पाठविण्याची विनंतिपत्रकें पाठविण्यांत आलीं. त्यांपैकीं अवघ्या पांच जणांनीं त्यांची पांच देण्याचे श्रम घेतले व लेख अस दोघांनींच पाठविले. धनिक वर्गाचें लक्षही टकडे जावें त्रिकें जात नाहीं. विशेष शोचनीय गोष्ट म्हणजे प्रत्येक श्रीमान् गृहस्थानि आपल्या सद्सद्विवेकबुद्धीचा गांवांतील नगर-शेटाकडे जणूं मत्ताच दिलेला असतो, ही होय. त्यांच्या आंकड्याचें इंजिन लागलें तरच यांच्या दातृत्वाचे डबे हल्लें लागावयाचे. नाहीं तर नाहीं. 'गो' हा हिंदूच्या आचारधर्माचा आत्मा आहे. गोरक्षणाभावीं हिंदु धर्माचें अस्तित्वही नाहींसें होणार आहे. गोरक्षणापायीं प्राणदानासाठीं महाराष्ट्रीय जनता एका काळीं एका पायावर तयार असे, या गोष्टीकडे लक्ष देऊन आमच्या सुशिक्षित व संपन्न समाजानें या प्रश्नासंबंधीं जास्त जागरूकता दाखवावी व वाटेल ती पै-पैसा मदत स्वबुद्धीनें करून या सत्कार्यास हातभार लावावा अशी त्यांना आमची नम्र प्रार्थना आहे.

४ सहानुभूतीचा अग्नि पेट घेईल तेव्हां घेवो. पण आज आक्षेपरूपीं धुराचे लोट मात्र जिकडे-तिकडे धुमसत आहेत. जनापवादांस तोंड देणें म्हणजे वाऱ्याची मोट वांधणें होय; तथापि त्यांचा अगदींच निमूटपणें स्वीकार करणें म्हणजे स्वीकृत कार्यानिषयीं समाजाच्या संशयपिशाच्या हातीं कोलीत दिल्याप्रमाणेंच होईल. ही आपत्ति टळावी म्हणून त्यांतील निदान वरपांनीं समंजस दिसणाऱ्या आक्षेपांचें निरसन करणें जरूर आहे.

(३)

५ पहिला आक्षेप—आम्ही फंड प्रांताबाहेर पाठवितो हा मुंबई आम्हांस परप्रांत वाटावी ना ? हरहर ! आपल्या संकुचित क्षेत्राबाहेरील परिस्थिति व प्रजा यांच्याविषयी संपूर्ण अनास्था हा हिंदुसमाजाच्या हाडी-मासी फारां दिवस पासून खिळलेला जीर्णज्वर ! हिंदूंच्या कमकुवतपणाचें निदान यांतच आहे. आफ्रिकेच्या एका टोंकांतील 'रिफां' करितां स्वधर्मीय म्हणून फंड जमविण्यासाठीं तांतडीनें उठणारा मुसलमान कोणीकडे व कोहट येथील हिंदूसाठीं फंड मागावयास आलेल्या स्वयंसेवकास 'कोहटमध्ये हिंदू आहे त काय ? काय झाले त्यांना ? मारले मुसलमानांनी ? ऊं ! नेहमीचेंच आहे ! शिवाय कुठें कोहट, कुठें आम्ही !!!' म्हणून पाठ फिरविणारा हिंदू कोणीकडे ? खिलाफतीच्या रक्षणार्थ, ज्याचें सिंहासन अजून डळमळतें अशा अरबस्थानांतील वाळवंटांत हिंडणाऱ्या इब्न सौदचा सल्लाही हिंदी महंमदीयांस घ्यावासा वाटतो. आम्हां गोमांतकीय हिंदूस मुंबापुरस्थ बंधू गोरक्षणकार्या परकीय वाटतात. गोमांतकीय व तदन्य हिंदू हे सनातन धर्मरूपी एकसूत्राधारानें हलणारीं चित्रें ! हिंदुधर्म—संघटनेचें कोणतें एकादेंही काम गोमांतकीयांना एका हातीं पार पाडतां येणें शक्य आहे काय ? मग हें सूत्र जेथून व ज्या शक्तीनें हलविलें जातें त्या स्थानास व सूत्रास वळकटी आणणें श्रेयस्कर, का चित्रांना वळकटी आणण्याचा उपक्रम श्रेयस्कर ? आमच्याशीं संबंध नसलेल्या परप्रांतीय राजकीय चळवळी पोसण्यास तर आमचा फंड जात नाही ? आमचें कार्य गोरक्षण—ज्ञानप्रसार. याची दिशा जी संस्था आंखते व तदर्थ झटते तिच्याकडे फंड गेल्यास विघडलें कोठें ? शिवाय आम्ही आतां येथें जमलेला फंड येथेंच निबंध छापून मोफत वांटणें वगैरेकडे खर्च करणार असल्यामुळें या आक्षेपाचें वूडच मुळीं नाहीसं होतें. तेव्हां आधींच पोंचट अशा वरील आक्षेपाचा वारंवार उच्चार करण्यानें स्वतःच्या संकुचितपणाचें प्रदर्शन होणार असल्यामुळें हा हट्टसमजूतदारपणांन आम्हेंचें बंधू सोडून देतील अशी आशा आहे.

६ दुसरा आक्षेप-आम्ही दुसऱ्यांस गोरक्षण करण्यास सांगतो, स्वतः करीत नाहीं हा! 'आधीं करावे मग सांगावे' या अमर्शोक्तीच्या सत्यतेवर आम्ही क्षितोडा पाडूं इच्छित नाही. तथापि ऊंस गोड म्हणून जसा तो मुळास कट खावयाचा नसतो तद्वतच तत्व चांगलें म्हणून तें पाहिजे तथें अक्षरशः लावणें अप्रशस्त होय. सतीधर्मावर प्रवचन देणाऱ्या विद्वानांस 'आधीं लुगडेंचोळी नेसून एकाद्याची वायको होऊन रहा आणि मग बोला' असें एकादी बाई ह्मणेल किंवा स्त्रीस्वातंत्र्याच्या आवश्यकतेविषयीं दयानंदांसारखा वालव्रह्मचारी बोलावयास उठलारे उठला कीं त्यास 'आधीं चतुर्भुज व्हा मग बोला' असें हटकूं लागेल, अथवा अर्थशास्त्राचा ऊहापोह करूं लागणाराचें तोंड 'आधीं दुकान धाटून चालवून दाखवा मग जीभ उचला' असें म्हणून वंद करूं लागेल तर तें हास्यास्पद होणार नाहीं काय? स्वतः भिक्षा न घातली तरी घालणाऱ्याचें दार दाखवावे ही संतांचीच उक्ति नव्हे काय? मग एकीकडे रात्रंदिवस दुसऱ्याची नोकरी व दुसरीकडे प्रचारासाठीं प्रवास अशा कात्रीत आमची गोपालनेच्छा सांपडून तिचे तुकडे झाल्यामुळे, दुधाची तहान ताकावर भागवावी त्याप्रमाणें, गोरक्षणज्ञानप्रसाराची आम्ही कांस धरली हा काय आमचा भयंकर अपराध? शिवाय आम्ही करतो तेंच उत्तम असें आमचें मुळीच म्हणणें नाहीं. स्वतः गायी पाळून वर दुसऱ्यांस गोरक्षणाची सहती व उपाय समजाऊन सांगणारा सव्यसाची भेटेल तर त्यास साष्टांग नमस्कार करण्याची आमची केव्हांही तयारी आहे. आमची सेवा 'पत्रं पुष्पं फलं नोयम्' या सदगांतली. तेव्हां आमच्यांत नाहीत त्या संदुग्णांकडे बोट दाखवून आम्ही करीत असलेल्या अल्पस्वल्प सत्कार्यास गालत्रोट लावण्याचा निरर्थक मोह आमच्या वंधूना कां व्हावा वरें? असो.

७ आम्ही पाठविलेला मजकूर वेळेवर छापून व आपल्या छापखान्याचाही फायदा आम्हांस सवलतीनें घेऊं दिल्याबद्दल 'हिंदुकारांचे

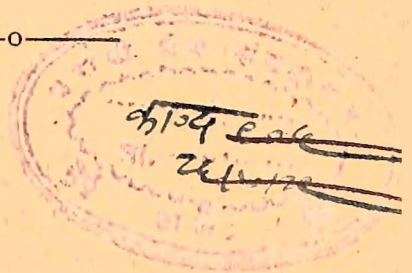
(५)

त्र केपे वेथील 'भारत'कारांचे आम्हां पुनः एकदां आ-
भार मानतो. त्याचप्रमाणे लेखकांचेही आभार मानून आमच्यावर कृ-
पादृष्टि ठेवण्याची त्यांस विनंति करतो. पेडण्याचे वे. शा. सं. रा. रो.
दत्तात्रेय तुकाराम शास्त्री पणशीकर यांचे तर आमच्यावर अनंत उप-
कार आहेत. त्यांनी आपल्या प्रतिभाशैलांतून वाहणाऱ्या काव्यसरितेचे
पाणी आमच्या प्रयत्न-वृक्षास घातले नसतें तर तो हें 'हंवरडा' पुष्प
प्रसवताच ना. असो. गोरक्षण-ज्ञानप्रसाराचें काम म्हणजे गोवर्धन पर्वत
उचलण्याइतकेंच श्रमाचें. भगवन् गोपालकृष्णांना त्याची काळजी आहेच.
तथापि त्यांच्यावरोवर ज्याप्रमाणे गोपांनीही प्रत्यक्ष गोवर्धन उचलतांना
आपापल्या काठ्या उचलून टेंकू दिला तद्वतच सुशिक्षित-अशिक्षित,
संपन्न-विपन्न, वगैरे सर्वांशी, यथाशक्ति सहाय्य करून गोमातेचा आशी-
र्वाद संपादावा अशी विनंति करणारा,

सुरगांव वंदर
गुरुद्वारादशी १८४७ }

आ. नम्र
गो. वि. वरवे.

— 0 —

2029

GEL

हिंदुधर्माची व्याख्या

गाय माझी माय.

नभोमंडळांतील नवग्रहांशी सूर्यनारायणाचें जें नातें तेंच धरणी-
वरील धर्माशी हिंदुधर्माचें. तथापि विस्मृतीच्या घनपटलास मतमतां-
तराच्या धुक्यानें साथ केल्यामुळेच कीं काय एवढ्या शास्वत भगव-
त्संदेशाचेंही यथार्थ ज्ञान करून घेणें हिंदुधर्मीयांस अशक्य होऊन
वसलें आहे. हिंदुधर्माची चतुःसीमा व वैशिष्ट्य यांस निश्चितता आणणें
मी मी म्हणणाऱ्यांसही आज दुष्कर वाटतें. चनाढ्यावर सांडलेले दाणे
चारजणांच्या पायांमालीं तुडविले जाऊं नयेत अगर पांखरांपोटीं
जाऊं नयेत म्हणून फडक्यांत घालून त्याची मोटली बांधू जावें
तो ते अपुरें पडल्यामुळे दाणे पुनः भुईवर पडून भरणाराचे श्रम
मातीमोल होऊन जावेत त्याप्रमाणेच शोचनीय अवस्था राजसत्तेच्या
अभावीं परकीयांच्या पकडींत सांपडून क्षीणबल होत असलेल्या चोवीस
कोट हिंदूंना धार्मिक ऐक्यसूत्रानें संघटीत करूं इच्छिणाऱ्या महा-
त्म्यांची होत आहे. श्रुतिमूल, स्मृतिप्रणित, पुराणप्रथित रूढिरज्जूनीं
करचून बांधलेल्या तत्वसमुदायांना 'सनातनधर्म' असें नांव कांहीं दे-
तात. तें पत्करून त्या निशाणाखालीं सर्व हिंदूंची जमवाजमव करूं
जावें तो पुराणाचा पसारा व रूढीची राख वाजूस फुंकून वेदत्र-
यीच्या अग्निस्फुलिंगाकडे जाऊं इच्छिणाऱ्या आर्य व ब्राह्मोसमाजी-
यांचे हात सोडावे लागतात. ही आपत्ति टळावी म्हणून 'प्रामाण्य-
बुद्धिवेदेषु' एवंगुणविशिष्ट हिंदुत्व म्हणावें तर वेदवाह्य जैन व बुद्ध-
धर्मीयांना वगळावें लागतें; व त्यापेक्षां दुःखदायक गोष्ट म्हणजे

हे वेद उच्चारण्याचा तर राहोच पण नुसते ऐकण्याचा सुद्धा अधिकार, अर्थात जरूरी नाही, तर त्याच्या प्रामाणाच्या वागुलबोवास तरी भीक घाला कशाला म्हणून रुसून सहा कोटींचा अस्पृश्य समाज पाठ फिरवून जातो. वेदानां प्रमाण मानणाऱ्यांमध्येही सगुण साकर मूर्तीचे पूजक व निर्गुण निराकार परब्रम्हाने प्रार्थनोपासक असे तट पडतात. मूर्तिपूजकांतही शिवोपासक, वैष्णव, गणपत्य वगैरे अनंत भेद आहेतच. खुद्द शैवांत व वैष्णवांतही पंथ कांडी थोडे नाहीत. लिंगायत लोक शैव खरे, पण हिंदू म्हणवून घेण्यांत त्यांना अपमान वाटतो. आर्यसमाजिस्टांना 'हिंदू' या नामाभिधानाची लाज वाटते. शिखांना शिखानष्ट्रच ज्यास्त जवळचे वाटतात. हिंदुसमाजाची ही फूट नाहीशी करून तिच्याजागी एकजुटीची प्रतिष्ठापना करणे जितकें अगत्याचें तितकेंच, अशा रीतीनें, अशक्य होऊन बसले आहे.

२. हिंदुसमाजांत एकसूत्रीपणा कसा आणतां येईल हा विचार हिंदुमहासभेचा आहे व तदर्थ प्रयत्नही होत आहेत. अर्थाअर्थी आमचा या कार्याशी प्रत्यक्ष संबंध नाही हें खरें. तथापि, गोमातेचें माहेरघर हिंदुस्थान, व तिची सुस्थिति हिंदुमात्रांच्या सामर्थ्यावर अवलंबून असल्यामुळें हा प्रश्न आमच्याही अगदीं जिवाळ्याचा होऊन बसला आहे. गोरक्षणाची इमारत उभारली गेलीच तर ती हिंदुसमाजाच्या एकीच्या खांबाशिवाय इतर कशावरही होणें न, अशी आमची दिवसेंदिवस खानी होत चालली आहे. गोरक्षण शक्यतेच्या कोटीत आणण्याच्या उपायांच्या चिंतनारंभी हिंदूंच्या एकजुटीचा हा प्रश्न डोळ्यांसमोर प्रथम उभा राहतो तत्संबंधी एक विचार आमच्या अल्पमतीस सुचला. त्याचा गोरक्षणाशी निकट संबंध असल्यामुळें व तो पुढें येणाऱ्या "हिंदूनो प्रथम लक्ष द्या इकडे" व "हंवरडा" या दोहोंसही प्रस्तावनेदाखल शोभेसा असल्यामुळें येंच नमूद करण्याचें धाडस करीत आहोंत.

३ मानवी समाजाची तत्वविचार, नीतिमत्ता, राजकारण व इतर शास्त्रे यांतील प्रगति जितकी परमेश्वरान्या प्रेरणेने तितकीच पो-
 टोवाच्या पुटपुटण्यानेही होत असते. हिंदुस्थानांतील प्रजेच्या पोटाचें
 मुख्य साधन म्हणजे शेती. हिंदुस्थानांतील हरहुन्नर व कलाकौशल्य
 हीं शेतीच्या पायावरच उभारलेलीं. शेतीम जीं जीं मुख्य साधनें तीं
 तीं हिंदूस मानवी स्वभावधर्माप्रमाणें पूज्य वाटावीत व त्यांनी त्यांना आप-
 ल्या विशिष्ट प्रवृत्तीप्रमाणें देवता मानाव्यात हें सहजच होय. शेतीचें क्षेत्र
 जी पृथ्वी तिला त्यांनी विष्णुपत्नित्वाचें स्थान दिलें. शेतीचा आधार पर्जन्य
 व नद्या, त्यांस त्यांनी देवता कल्पिलें व शेतीचा परिपोष आणि वाढ हीं
 गोधनावर अवलंबून म्हणून गाईस, स्वतःस नऊ महिने पोटांत वाढविणाऱ्या
 परमकरुण माऊलीची योग्यता दिली. हिंदी जनतेस गाय अशा रीतीनें
 मातेसमान पूज्य होण्याचें कारण हेंच होय. चढाओढीच्या ऐन दंगलीत हिं-
 दूस दुखवाचें म्हणून मुसलमानांनी गाईवर सुरी धरली; (व अद्यापही ती संपू-
 र्णपणें वाजूस घेतली नाही.) तथापि स्वतःच्या पायावर भोंडा पाडून घेण्याच्या
 आपल्या उपक्रमांतील मूर्खपणा त्यांना लवकरच उमगूं लागला व त्यांच्यापै-
 कींच गोरक्षणासाठीं मनोभावाने धडपडणारे कांहीं थोडे-थोडेके नाहींत. गाय
 हीच हिंदूंचे धर्मसर्वस्व. वेदांचें नांव ऐकल्यावरोवर नाक मुरडणारे जैन,
 मूर्ति पाहिल्यावरोवर मागे वळणारे अर्यसमाजिस्ट, देवळांच्या सावलीसही
 उभे न राहणारे प्रार्थनासमाजिस्ट, अवतारांना अवमानणारे शीख, गुरखे,
 लिंगायते धंगरे हिंदुसमाजांतील झाडून घ्याऱ्या जातींना व पंथांना गाय
 ही एकसारखीच पूज्य वाटते. 'गोमाता' हा शब्द ऐकतांच, जो हिंदु असेल,
 मग तो स्त्री किंवा पुरुष, बाल अगर वृद्ध, श्रीमान् अथवा गरीब,
 कसाही असो, त्याचें शीर आपोआप नमतें. हिंदुधर्मातील सहनशीलता
 व सर्व भूतहितार्थ यत्न या दोन अमोलिक तत्वांचा सक्रिय उपदेश हिंदु
 मठाधिकाऱ्यापेक्षां, या दोन गुणांचा मूर्तिमंत पुतळा अशा मूक गोमातेकडून

अधिक चांगला होत असल्यामुळेच परधर्मीयांना हिंदु मठापेक्षां गाय ही द्रेश्यतर होऊन बसली. हिंदूंनाही ती त्याच मानाने प्रियतम झाली.. हिंदु कशासाठी मरेल तर तो धर्मासाठी. आजही यास तो तयार आहे. गाय ही त्याच्या बुद्धिगम्य धर्माची पार्थिव प्रतिकृति. अर्थात् धर्मासाठी प्राणदान जितकें अगल्याचें तितकेंच गोमातेसाठीही मानणें हा हिंदूंचा स्वभाव बनून राहिला. आमच्या म्हणण्यास इतिहासही साक्ष देईल. महंमदीयांचा लोढा विलासगमन हिंदूंचा अचानकपणें घसरल्यावेळीं फुटलेल्या फळीची पुनः जमवाजमव करण्याच्या भगिरथ प्रयत्नांत ज्यांनी ज्यांनी यश संपादन केलें त्यांना 'गो..... प्रतिपालक' ही विरुदावळीच यथार्थ वाटली. विजयनगरच्या रायांना व खुद्द शिवछत्रपतींना हीच पदवी धारण करण्यांत महदभिमान वाटला. मुसलमानांविरुद्ध हिंदूंना चेतविण्यांत येई तेव्हां 'हे गोघातक' या शब्दप्रयोगाचा जादूप्रमाणें उपयोग होत असे. गाय ही अशा रीतीनें सर्व हिंदूस प्राणाहून प्यारी अ अमित स्फूर्तिदायक असून धर्मार्थाची जिवंत उत्सवमूर्तीच असल्यामुळे, तिच्या भोंवतीं, वाताहत झालेल्या हिंदुसमाजास पुनः जमवितां येईल, यांत तिळप्राय शंका नाही. आज हिंदुमात्रांना थराहून सोडणारा व मतभेदांच्या कोनाकोपऱ्यांतून त्यांना खडबडून जागें करून एकीच्या रणभेदानांत गोळा करण्यास 'गाय माझी माय' हा एकच सर्वोत्कृष्ट रणरव होय.

४ 'गाय माझी माय!' ही आरोळी ऐकतांच कोणता अस्सल हिंदु बेभान होणार नाही? या हाकेंचा अर्थ समजण्यास विद्वत्ता नको, श्रीमंती नको, योग्यता नको; फक्त गसनसांतून हिंदु रक्त अजून वहात असले की पुरे! सध्याच्या आणीबाणीच्या प्रसंगी अज्ञांस अगम्य अशा तात्त्विक विचारांचा काध्याकूट करून फलनिष्पत्ति न झाल्यामुळे हताश होण्यापेक्षां, ऐकतांच उमगणारा, चटकन पटणारा, हृदयवृत्तीस थराहून सोडणारा व इतकें असूनही स्वरूपानें साधा परंतु परिणामी अमोघ असा

(१०)

‘गाय माझी माय’ हा रणरवच हिंदुधर्माचा प्रणवमंत्र कल्पून त्याच्या ज-
पानें हिंदूंना आत्मोद्धार करून घेण्यास शिकविण्याकडे येथील हिंदू पुढारी
आपलें शक्तिसर्वस्व खर्च करतील तर किती वरें होईल?

‘एक हिंदू’.

१०/११/२००८

X

“हिंदूनी! प्रथम लक्ष द्या इकडे”.

[सर्व वृत्तपत्रकर्त्यांनी कृपा करून हिंदू जनतेपुढे ठेविलेली खालील पद्यनय गोमातांची करुण कहाणी आपापल्या पत्रांत एक वेळ प्रसिद्ध करावी व गोसेवेचे श्रेय संपादावे अशी प्रार्थना आहे.

द. तु. पणशीकर]

आर्या.

वक्ते बोलति इकडे तिकडे श्रोतेहि डुलंत आयकती ।
परि दोषेही अंती वसनें झाडूनि निजगृहा झुकती ! ॥ १ ॥
कृतिशून्य फुकट असलीं व्याख्यानें कासयास ऐकवितां ? ।
वंधिरापुढती सुंदर सुस्वर गाऊनि काय फळ कविता ? ॥ २ ॥
उष्णें हिमें प्रवर्षे न फुटे न थिजे न ओल ज्या तीळ ।
स्था खडकावरि डोकें फोडुनि घ्यायास कोण जातील ? ॥ ३ ॥
दीनांस्तव जरि तुमच्या हृदयाचे होउं पावती तुकडे ।
तरि द्या अवधान जरा मद्बचनांतील शुद्ध हेतुकडे ॥ ४ ॥
भूतदयेची लागुनि आंच जरी जीव गदगदा उकडे ।
तरि शांत चित्त करुनी हिंदूनी! प्रथम लक्ष द्या इकडे ॥ ५ ॥
साता दोन जर्गी ह्या, ज्यांचा उपकार ना कुणी माया ।
प्रसवे ती एक, दुजी जी पाजी दूध तीहि गो-माय ॥ ६ ॥
पहिलीचा असतो कीं नाथ, बऱ्या काळजीस जो वाहे ।
दुसरी मात्र बिचारी घळघळ नेत्रांत आंसवे वाहे ॥ ७ ॥
त्या गोमातेविषयीं तुमचे सदयांतरंग वेधावे ।
यास्तव तुमच्या पांथीं करुणा भाकावयास मी धावे ॥ ८ ॥
धर्माभिमान सुटला नाही ना ? 'हिंदू' नांव धरितां ना ? ॥

मातेसम गोमाता मानुनि तद्दुग्धपान करितां ना ? ॥ ९ ॥
 जीच्या पान्द्यावरती तुमचे वनतात चिमखडे वचडे ।
 हें जाणतां तुम्हीं तरि हिंदूनो ! प्रथम लक्ष द्या इकडे ॥ १० ॥
 निजवत्सांसम आम्हां पोशी सोसूनि ताप अनिवार ।
 त्या श्रीगोमातेचे स्मरतां ना परम थोर उपकार ? ॥ ११ ॥
 जीचे वालक तुमचे नांगर, मोटा, रहाट वा छकडे ।
 ओढिति हें स्मरतां तरि हिंदूनो ! प्रथम लक्ष द्या इकडे ॥ १२ ॥
 आर्यांचें धन गोधन आर्यांच्या पूज्य देवता गाया ।
 किंवा तो धर्माचा प्राण असे हें नकोचि सांगाया ॥ १३ ॥
 त्यांची काय पहा रे ? झालीसे परम कठिण आज गती ।
 म्हणत असेल शिवाजी कीं 'हिंदू जगति कासया जगती' ? ॥ १४ ॥
 अप्रतिबंध—अहा रे ! मातांचा घात सारखा चोल ।
 तो उघड्या डोळ्यांनीं पाहुनि तुमचें न हृदय लव हाले ? ॥ १५ ॥
 तीक्ष्ण सुरा गायांच्या मानेवरि चालतां कसायांचा ।
 अंतीचा हंवरडा कानीं तुमच्या नये कसा यांचा ? ॥ १६ ॥
 जी वेदना सुरी दे रक्ताचीं उसळवूनि कारंजीं ।
 ती द्याया शक्ति नसे व्याघ्रवृकांच्याहि खरतरा—पंजीं ॥ १७ ॥
 कांट्याची कळ पोचुनि होय जशा ती तशी स्मरा 'हाय' ।
 समजे प्राणांतींची मग गायांची व्यथा कशी काय ? ॥ १८ ॥
 करुण कथा ही ज्याच्या हृदया पिचवुनि करी न खिन्न मन ।
 तो शून्य हृदय किंवा मुक्त ! तथा नरवृकास मन्नमन ॥ १९ ॥
 लागो भूतदेयला हळद ! जळो धर्मभाव वा मगळा ।
 स्वार्थाकरितांच उठा ! गायांचा सोडवावयास गळा ॥ २० ॥
 गायांची शिरकमळें तुटुनि किती उडति हाय ! चिळकांड्या ।
 मग दूध मुलां कुठले ? रोडावुनि होति चरण कर काड्या ! ॥ २१ ॥

क्रोडों गोमातांची आर्यावर्तात चालली भाजी! ।
 दूधतुपाविण होती पाप्यांचे पितर लोकही आजी! ॥ २२ ॥
 लक्षावधि गायांची जणुं आयांची कलिंगणांसम ती ।
 निर्गत पाहुनि जाते दडपुनि छाती? वने उदास मती? ॥ २३ ॥
 ये वेळ नांगरा छी बांधायाची कृषीवलांवरती ।
 त्या दुबळ्यांच्या कुदळी किति शेताची जमीन नांगरती! ॥ २४ ॥
 जी गाय हिंदुदैवत! ती बहुधा हिंदुच्या नसे गोष्टी ।
 मात्र संभेत नटासम बोलति गोरक्षणीं सुक्या गोष्टी ॥ २५ ॥
 रस्त्यावरुनि किंवा उसणे आणुनि शेण, सारवण- ।
 हिंदु स्त्रियांस करितां पाहुनि दुःखित न होय तो कवण? ॥ २६ ॥
 श्रेष्ठ म्हणविते ब्राम्हण आणिति गोमूत्र पंचगव्यास- ।
 परक्याच्या गोठ्यांतुनि! कां मग न रेड वसिष्ठ वा व्यास? ॥ २७ ॥
 चांडाळा! कलिकाला! घे उगवुनि सुड एकदां पुरता ।
 अमुचेंच दैव खोटें! ना तरि परवा तुझी कवण करिता? ॥ २८ ॥
 आत्मार्पणें करीती गोमाता लाल गाल भलत्यांचे ।।
 होऊनि जरत्कारू तोंड अर्म्ही मात्र पाहतों त्यांचें ॥ २९ ॥
 दूध, दहि, ताक, लोणी, तूप असें स्वादु रुचिक भूवरलें ।
 ज्या पंचामृत देती पुष्ट्यारोग्यादि ज्यांत गुण भरले ॥ ३० ॥
 ज्या, दिव्य परम पावन गोमय गोमूत्र भेषजा देती ।
 धनधान्यें घर भरिती पुरवुनि कीं बैल पिङ्गवुनी शेती ॥ ३१ ॥
 यापरि जीवंतपणीं चंदनसम जनहितार्थ झटतात ।
 मरुनी जोडा-देउनि कंटकभय आमुचेंच हरितात ॥ ३२ ॥
 फलभरित शेतवाडी व्हाय' खत अस्थिचें पुरवितात ।
 यापरि कुठल्या माता सांगा स्वसुतार्थ क्षिजति वा तात? ॥ ३३ ॥
 त्या कामधेनुंचा अजि शिव! शिव! संहार कोण हा चाले! ।

हिंदूनो ! लक्ष जरा या की ! मसंदेत नवनवे चाळे ॥ ३४ ॥
 चाऱ्याच्या दुष्काळें किति ! किति असिघाति मरुनि हा ! गाई ।
 शेतीस योग्य ऐशा जनांवरांची पडे महागाई ॥ ३५ ॥
 दुवळा शेतकरी मग कोठुनि घेइल जनावरें विकती ? ।
 कसवट व्हावी कसली ? शेतें तरि काय बापुडीं पिकती ? ॥ ३६ ॥
 शेतास पीक येना; पिकलें धनि, सावकार, नृप खाये ।
 अन्नान्नगत कृपीवळ गावे गृहरूप पेटल्या खाये ! ॥ ३७ ॥
 तो पोट जाळण्या मग असलीं-नसलीं विकी गुरें डेरें
 जरि म्हणती 'न विका हो !' आक्रोशें रडत वायकापेरें ॥ ३८ ॥
 शेतकरी सकलांचा पोशिंदा ! त्या विपत्ति ये जी जी ॥
 त्याची न ती जगाची ! श्रीमंता कोण मग म्हणे 'जी जी' ॥ ३९ ॥
 कृषिनाशकारणांतिल गोसंहार प्रधान की आहे ।
 परि याकडे न कोणी स्वार्थव्यापृत सुशिक्षितहि पाहे ॥ ४० ॥
 गोवधरूपें संतत चालें वध आर्यभूमिचा समजा ।
 गोरक्षणास लागू झाली तितुकी पुरे मिजास मजा ॥ ४१ ॥
 जी काळ-जीभ केवळ वीज तशी गोशिरीं सुरी लवते ।
 तिजला कारण आम्हीं, हिंदूनो ! स्मरुनि हृदय कालवतें ! ॥ ४२ ॥
 ऐकुनि वधसमयींची गाईची हांक, जें न उर फाटे ।
 तें कसलें हिंदूचें ? जें विधिनें बनविलेंच उरफाटें ॥ ४३ ॥
 नच भावना जयाच्या हृदयीं कीं 'माउलीच ही गाय' ॥
 हिंदु नव्हे तो, प्रौढी 'मी हिंदु' अशी जरी जनीं गाय ॥ ४४ ॥
 हिंदूच्या इष्टीनें हिंदू गोमाउलीकडे वघते, ।
 तरि राजरोस इतुका तद्वध करण्या न कवणही धजते ॥ ४५ ॥
 प्रत्येक घरीं नेमें हिंदू, एकेक पोशिते गाय ।
 तरि कोटिसंख्य गाई जगल्या ! आर्यास मग उणें काय ? ॥ ४६ ॥

परि नसत्या नव गरजा भागविण्या सणसणा रुके उडती ।
 पाळाय गाय घरीं सगळें दारिद्र्य मात्र ये पुढती ॥ ४७ ॥
 जो वूटपाटलोणित कोटचिरूटांत कीं गिन्या देवडी ।
 त्याच्या खिशांत शिव ! शिव ! पाळाय एक गाय ना कवडी ॥ ४८ ॥
 वार्षिक घरखर्चाहुनि उमाप करिती धनव्यय चहांत ।
 गोमाउलीस एका पोसाया मात्र आंखडति हात ॥ ४९ ॥
 जे पांढरेपणावरि विकतें मोलें दुधाचिया पाणी ।
 त्याचे रतीव घ्याया पैशाचें करिति किति वृथा पाणी ॥ ५० ॥
 परि एकादी स्वगृहीं पोसाया गाय येति नव नाकीं ।
 जणुं यवनभवन म्हणतिल गाईच्या पायिं हिंदुभवना कीं ॥ ५१ ॥
 डौलांत 'हिंदु' म्हणविति परि त्यांची चालरीत नाचरणी ।
 जणुं साफल्य समजती केवळ परकीय दुष्ट अनुकरणीं ॥ ५२ ॥
 जें हिंदुत्वविघातक त्याचें करिती अचूक अनुकरण ।
 न मनीं विवेक करिती कीं हिंदुत्वास मूर्त हें मरण ॥ ५३ ॥
 किति नखशिखांत घेती साहेवी सोंग ! म्हणुनि काय तथा— ।
 अनुकरणा अनुसरुनी धेनुविशीं ल्यजिति पूज्यभाव दया ? ॥ ५४ ॥
 'जीवत्पितृकें वापन न करावें' शास्त्र यापरी विनवी ।
 परि नव तरुण, मिशांतें बोडुनियां दाखवीति तूम नवी ॥ ५५ ॥
 अवलांसम निष्पौरुष झाले कीं आर्यपुत्र दैवबलें ।
 हें न कथितां कळावें म्हणुनि मिशा काढितात कीं न कळे ॥ ५६ ॥
 टेकुणमिशा वनवुनी किल्येकां फ्रेंचलहरिवरि जाणें ।
 वाटे बहुमाजाचें परि थोरी यांत काय ? हरि जाणे ॥ ५७ ॥
 उचलुनि परकीयांचे विचार उच्चार आणि आचार ।
 स्वत्व, शरीर तसें मन विकुनी होती जगांत लाचार ॥ ५८ ॥
 स्वातंत्र्याच्या मोहक गप्पांला भुलुनि पारतंत्र्य पुरें— ।

संपादिलें! न आतां अपुलेपण आमुच्यांत तिळहि उरें ॥ ५९ ॥
 लंगोटीही घात्री लजारक्षणि अम्हां युरोपानें ! ।
 ती न मिळेशी होतां नेसावीं लागतील कीं पानें ॥ ६० ॥
 अमुच्या स्त्रीवर्गाला सौभाग्य—चुडाहि कीं युरोप भरी ।
 काय दशा ओढवली! ह्या अमुच्या प्रिय सुवर्णभूमिवरी! ॥ ६१ ॥
 उत्तम युरोपसंस्कृति! अधमाधम आमुनी! मनें ठरली ।
 धर्माभिमान मेला! दृष्टि पुरी स्वार्थकादिळित फिरली ॥ ६२ ॥
 त्याचीच परिणती ही! अवनतिचिखलांत कुजतसों तेंणें ।
 नाकांत पडुनि वेसण वैल तसे नाचतों परेच्छेनें ॥ ६३ ॥
 प्रिय हिंदु बांधवांनो! मी वदलों तें तुम्हां जरी पटलें ।
 तरि खोठ्या भुरळीचीं डोळ्यांवरचीं करा दुरी पटलें ॥ ६४ ॥
 'मी कोण?' हें विसरलां? दासपणा पारतंत्र्यनिरयांत—
 आचरणें; हा धर्मचि मानुनि साफल्य समजतां यांत ॥ ६५ ॥
 खावें, प्यावें, ल्यावें, भोगावें विविध भोग, आराम ।
 याहूनि वेगळें कीं आहे—नेणाच—आपुलें काम ॥ ६६ ॥
 जोडुनि करसंपुट मी अधिक—उण्याची तुम्हां क्षमा मागें ।
 विनयें प्रार्थी हें कीं, पूर्ण निचारे पहा पुढें मागें ॥ ६७ ॥
 हिंदुत्व आणि संस्कृति जगवा जीवंत घरुनि अभिमान ।
 हिंदुत्वा दवडूनी व्यर्थचि धन—कनक—विभव—बहुमान ॥ ६८ ॥

हंवरडा फोडी गाय !

(चाल—उद्धवा शांतवन कर जा)

“सोडवा आंपुली माय !” हंवरडा फोडी गाय ! ॥ धृ. ॥

“करकरून मज वांधोनी । हे कसाव चिरिती मान ॥

या यारे ! कुणि वांधोनी । घुटमळती पंचप्राण ! ॥

आर्य हो ! तुम्हांवांचोनी । रक्षिल मज सांगा कोण ? ॥

जावें मी शरण कुणातें ? ॥

हिंदूविण माझे नातें ॥

पाळाल कोण सांगा तें ॥

मी अनाथ झालें काय ?” हंवरडा फोडी गाय ! ॥ १ ॥

“वासरें लेकं यांमाजी । अंतर मी धरिलें काय ? ॥

वांधुनि मम-पाडस पिळितां । पानवळें नाहीं काय ? ॥

मम गोरस सेवुनि, झालां । पुष्ट, तें विसरलां काय ? ॥

पान्हा मी तुमच्यावाळा ॥

घातलें खाउनी दिधला ॥

जरि वडगां मजवरि बसला ॥

तरि धन्या चाटिलें ! हाय !” हंवरडा फोडी गाय ! ॥ २ ॥

“सद्गुणी पुत्र माझे मी । सेवेसी तुमच्या देतें ॥

ते तुम्हां अन्न द्यायाला । नांगरती तुमर्चा शेतें ॥

वाहती तुम्हां सुख व्हाया । गाडीच्या सवळ धुरेतें ॥

उसळतां तीक्ष्ण आसूड ॥

ओढिती गाडिचें धूड ॥

उपकृतिचा मजवरी सूड ॥

उगवला जात हा काय ?” । हंवरडा फोडी गाय ! ॥ ३ ॥

“करितें कीं शेणखतानें । मी सुपीक तुमचीं शेतें ॥

मरुनीही तुमच्या पायां । कातडिचा जोडा देतें ॥

पेशापरि तुमच्या कार्जीं । हाडांची काडें करितें ॥

जी तुम्हां जन्म दे जननी ॥

मज अशी करी का करणी ? ॥

पाहिली कुणी का नयनीं ? ॥

परि मीच मात्र असहाय !” । हंवरडा फोडी गाय ! ॥ ४ ॥

“दूध तूप देउनि सकलां । मी कडवा पेंढा खातें ॥

मी मुकें जनावर दावें । ज्यास घाल तिकडे जातें ॥

ब्राम्हण वा कसाय हो कां ! । सारखाच पान्हा देतें ॥

हैं समता शीलचि नकले ? ॥

कापाया चरचर सजले ! ॥

प्रभुला तरि कैस रुचलें ? ॥

आर्ये धर्म मेला काय ?” । हंवरडा फोडी गाय ॥ ५ ॥

“सिंहमुखीं कंठ जयानें । मजकरितां आपुला दिधला ॥

तो दिलीप लेंकरुं माझें ! । तो पिता वसिष्ठहि गेला ॥

रामदास आणि शिवाजी । गेला रे ! गेला ! ! गेला ! ! ! ॥

जाहलें दारची भाजी ! ॥

उठतो तो खुडितो ताजी ॥

गाजीचे वनले पाजी ! ॥

मोकालितें दुवळी धाय !” । हंवरडा फोडी गाय ॥ ६ ॥

“मुसलमान बंधुहि माझी । ऐकुनियां हांक थरारे । ॥

हिंदूनी ! मेलां कारे ! । त्यांची तरि लाज धरारे ! ॥

“आहांत हिंदु रक्ताचे ! । खिस्त्यांस उठुनि विनवारे ! ॥

धेनुच्या दावणी वघतां ।

आर्तस्वर कार्णी पडतां ।

सुखनिद्रा कसली घेतां ? ॥

यश अक्षय; वैभव जाय" । हंवरडा फोडी गाय ॥७॥

प्राणाहुनि गोधन आर्या ! । प्रिय होतें ! प्राक्तनवाद-॥

टांकुनियां गोमातांचा । अंतीचा एका साद ॥

मृत्यूच्या दारांतुनि हा । देतें शुभ आशिर्वाद ॥

"गोरक्षण होउनि हातें ।

घरभरोत शेतें भातें ॥

तुमचें शुभ चिंतित जातें ।

शुभचिंतित मरते गाय ! " ॥ दृष्टांत सुखवि हा काय ? ॥८॥

दत्तात्रेय तुकाराम पणशीकर.

“हिंदूनी प्रथम लक्ष व्या इकडे”.

(पृ. १६ वरून पुढें)

(खालील आर्या मांगचा फॉर्म छापून निघाल्यावर हातांत पडल्यामुळें
येथें घेणें भाग पडत आहे.)

ये भक्तीचें भरतें हृदया गोपाउलीस देखून ।

ती कीं हिंदुत्वाची जाणावी आनुवंशिकी खूण ॥६९॥

प्रिय हिंदुवंधुनो ! ती दावा तुमच्यांत सर्व लोकांस ।

जीवा पीळ पडूनी सत्वर गोरक्षणा कसा कास ॥ ७० ॥

ध्या कीं गोसेवेचें व्रत-विप्रांनो ! त्वदीय हा धर्म ।

अन्य व्रतें कशाला ? ज्यांत फलाहार एवढें कर्म ! ॥ ७१ ॥

क्षत्रिय म्हणविति त्यांचें गोब्राम्हण पालनव्रत प्रकट ।

गोपालन तरि त्यांनीं आज करावें ! मरोत नष्ट भट ॥ ७२ ॥

वैश्यांची स्वाभाविक कृषि, गोरक्षण, उदीम हीं तीन—
 कर्म भगवान् बदले! ज्यांविण जगतांत लोक जगती न ॥ ७३ ॥
 ते धन्य! धन्य! उदमी; जे खेडोपाडि हात पोचवित्ती ।
 योगक्षेम जनांचा करुनी सुखशांति लोकि नांदवित्ती! ॥ ७४ ॥
 परि ते आज तिहींतुनि एकाचि वाणिज्यकर्म आचरती ।
 तेंणे गोमातांच्या माना उघड्याहि सहज कीं पडती! ॥ ७५ ॥
 तरि आज बद्धपरिकर होउनि गोपालनीं वणिक्सारथ ।
 निज—चातुर्वर्ण्यांतिल परमोच्च स्थान कीं करो सार्थ ॥ ७६ ॥
 अथवा घरासभोंतीं भडकुनि जातां प्रनंढ कीं आग ।
 व्हावा कशास ऐसा चातुर्वर्ण्यक्रमश्रमविभाग? ॥ ७७ ॥
 ज्वालारूप जिभा कीं चाटित वणवा सभोंति वन वेडी ।
 मध्यें अडकुनि हरिणी व्हावी भयसंभ्रमें जशी वेडी ॥ ७८ ॥
 तशि आर्यमाउलीची गत! जीचे हिंदुंनो! सुपुत्र असां ।
 तीं गोरूपें पाहे वापुडवाणी! द्रव न जीव कसा? ॥ ७९ ॥
 कांहीं तरी करा रे! जन्मा येऊनि नांव मिळवा रे! ।
 जातो क्षण मोलाचा आयुष्याचा न नेम तें वारें! ॥ ८० ॥
 जो जो कोणी 'हिंदू' म्हणवुनि घे आपणा भरतभूत ।
 त्याच्यांत संचरावें वारें गोभक्तियें जसे भूत ॥ ८१ ॥
 गोप्राणदानकाजा मागूंया भीक लावुनी झोळी ।
 फकिरी घेउनि मारूं लाथ सुखावरि! जळो पुरी—पोळी ॥ ८२ ॥
 ज्याच्यानें जें होइल तें तितुकें तो सहाय करिल तरी ।
 हळु हळु रिपीलिकेच्या न्यायें फलसिद्धिचा बनेल गिरी ॥ ८३ ॥
 हो ब्राह्मण अंत्यज वा न स्मरतां भेद वडवुनी जूट ।
 आरंभा कार्यातें! पाठीराखा असे जटाजूट. ॥ ८४ ॥

शुद्धिपत्र.

पृष्ठ	ओळ	अशुद्ध	शुद्ध
१२	१०	पहा रे?	पहा रे।
१३	४	छाती?	छाती।
"	"	मती?	मती।
"	१२	वसिष्ठ	वसिष्ठ
"	१३	एकदां	एकदा
१६	१२	विसरलां?	विसरलां।
१७	१२	पान्वलें	पान्हवलें
१८	२५	“आहांत	आहांत

विक्रीस तयार !!

प्रत्येक हिंदु कुटुंबांतील स्त्री-पुरुषांनी अवश्य संग्रह करण्यायोग्य अशीं दोन पुस्तकें ! विद्वान व भारदस्त वर्तमानपत्रकारांचे सुंदर अभिप्राय !

(१) जामात्यास नजराणा किंमत ०-५-०

(२) बापाचा सासुरवासिनीस हितबोध ०-६-०

लेखकः—दत्तात्रेय तुकाराम पणशीकर,
पेडणें-गोवा.

पुस्तकें मिळण्याचीं ठिकाणेंः—

द. तु. पणशीकर. पेडणें, गोवा.

वि. ग. शेंबेकर. १७, बनामहाल लेन, मुंबई, ४.

२८२१

श्रीगोमाता विजयते.

अगदीं फुकट!

गोमांतकीय वंधु-भगिर्नांस

गोमातेचा हंवरडा

पोस्टखर्चही न घेतां फुकट.

एका कार्डावर नांव व पत्ता

स्पष्ट कळवा.

गोमांतकावाहेरील लोकांनीं ०२ चीं तिकिटें पाठवावीं.

निबंध मागवून छापून मोफत वांट्यावयाचें काम सतत चालू रहाणाः असल्यामुळे वक्षिसें, छपाई व पोस्टेज यांकरितां अतिशय खर्च येणा आहे. तरी आपण प्रत्येक शुभप्रसंगीं गोमातेची आठवण ठेवून शक्य नुसार मदत खालील पत्त्यावर पाठवावी, अशी प्रार्थना आहे.

REFBK-0002821

REFBK-0002821

आ. न.

गोरक्षण ज्ञानप्रसारक

G. V. Baravê

Mormugão, Harbour.

गोभक्त चौडे महाराज यांच्या गोवर्धन संस्थेचे

साप्ताहिक गोरक्षण

साऱ्या गाण्टभर गोरक्षण बादांनी जायति व्हावी, वंशा-
तीय जनतेचे लक्ष गोमांतक्या अंतःकाळच्या हंबरड्याकडे वेधने
जेवें यासाठी गोरक्षण विपयाची सांगोपांग चर्चा करणारे
सदर साप्ताहिक सलत ८ दिवें प्रसिद्ध होत अहि. तरी ता
वडतोच ३ रु. म. आ. ने पाठवून वरंभीशर होऊन अथवा
२५ रु. एकदांच देऊन आश्रयदान द्या, व सा पवित्र क-
र्त्यास भाग्य करा. आश्रयदात्यांस ट. खर्चाही न घेतां पत्र
सतत भेटीदाखल मिळते. नमुना अंक सोफत.

गोविंद विनायक चरवे, स्वयंसेवक, मार्म-
गोवा, ह्याखर, या पत्त्यावर वरणी पाठविली अनतां व्ही.
पी. खर्च वांचल.

गोरक्षण कार्यालय—जेतवाडी मुंबई नं. ८.

— भारत —

हे साप्ताहिक आज गोमांतकांतच नहि, तर एकंदर महाराष्ट्रांत ना-
गावलेले असून त्यांतील लेव मुद्देमुद्दे व भारदस्त असतात. नुकतेच
अकरावे वष सुरु झाले अमुन, स्वतंत्र पोतुंगीज भागाची निराळी व्य-
वस्था करण्यांत आली बाहि. बाहिरींनीसाठी पत्रव्यवहार करा—

पत्ता:—दयवस्थापक भारत

कंपे—गोवा.

फक्त .।।।. पाठविणारांस

श्री गणपती, राम, हनुमान, मुरलीधर, दत्तात्रय व
शंकर अशा दर्शनीय ६ रवरी शिक्क्यांची शाईचे
गादीसह,

रवर स्टॅप पिक्चर सेट बॉक्स

पोस्टखर्च न घेतां पाठवूं ;

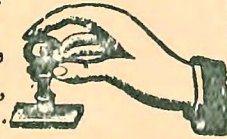
आठ आणे जास्त पाठविणारांस १॥ रुपया किंमतीचा
तारखेचा फिरता शिक्का ७-८ वर्षे टिकणारा पाठवूं.

याशिवाय आमच्या कारखान्यांत

नांवांच्या पाठ्या, नाटकांचे सुंदर पडदे,

पत्र्यांची कायम टिकणारी कॅलेंडर,

सर्व प्रकारचे मजबूत रवरी शिक्के, ला

खेवर उठविण्याच्या मोहोरा (सिले), रवर स्टॅपची सर्व

रंगांची सुवक शाई, रवरी टाईपांच्या पेठ्या, डेटर्स, नॅवर्स,

फोटोच्या सुवक फ्रेमी आणि सर्व प्रकारची पनप्रेव्हींग व

पेन्टींगची कामे तयार करून मिळतील.

रवरस्टॅप मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी

जुनाबाजार-कादईच्या मार्गे

मडगांव-गोवा.